

Европейски съд по правата на човека

Рингайзен срещу Австрия

(Ringeisen v. Austria)

Жалба № 2614/1965, А.13

Решение от 16 юли 1971 г.

(резюме)*

Чл. 6, т. 1: “граждански права и задължения”, “независим и безпристрастен съд”, “публично гледане на делото”, “разумен срок”; **чл. 5, т. 3:** разумен срок на задържането

За да бъде чл. 6, т. 1 приложим по отношение на един спор, не е необходимо и двете страни в производството да са частни лица. Чл. 6, т. 1 обхваща всички производства, чийто изход е от решаващо значение за частни права и задължения. Характерът на законодателството, което урежда начина за разрешаване на въпроса, и характерът на органа, на който е предоставена юрисдикция по въпроса, са от несъществено значение.

Факти по делото

Г-н Рингайзен бил бизнесмен и се занимавал с договаряне на кредити и с недвижими имоти. Като част от една сделка му бил предоставен избор самият той да закупи недвижимия имот – земеделска земя. Собствениците на имота – семейство Рот се задължили, в случай че Рингайзен избере тази възможност и че компетентният административен орган – Районната комисия по сделките с недвижими имоти – откаже да одобри прехвърлянето, да не продават имота на никой друг, да се въздържат да действат като собственици и да му предоставят правото на изключително ползване. На 28 септември 1962 г. Районната комисия отказала да одобри изготвения договор за покупко-продажба. През януари 1962 г. Рингайзен бил започнал да продава части от имота и продължил да продава през цялата 1962 г., до април 1963 г. След като се сдобил с експертно становище от местната служба по планирането, му било разрешено да строи върху имота. Оказало се, че не е уведомявал евентуалните купувачи, че действа въз основа на пълномощно, дадено му от собствениците, а ако някой от тях забелязвал, че самият Рингайзен не е продавачът, му било обяснявано, че сделката се извършва така по данъчни

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

съображения. През юни 1962 г. истинските собственици на имота поискали да оттеглят пълномощията, дадени на Рингайзен. Той оспорил тяхното искане и на 13 септември 1963 г. съдът постановил решение, задължаващо Рингайзен да предаде пълномощното си. Той обжалвал отказа за одобряване на покупко-продажбата пред Областната комисия по сделките с недвижими имоти. Комисията оставила без уважение жалбата и Рингайзен обжалвал пред Конституционния съд. Този съд се произнесъл по делото на 20 юни 1964 г. Той намерил, че е било нарушено правото на жалбоподателя делото му да бъде гледано от съд, установен от закона. В резултат на това Областната комисия трябвало да произнесе ново решение. В рамките на тези процедури Рингайзен неколккратно подавал жалби. Окончателното решение по неговото дело било взето през 1969 г.

Междувременно срещу него били образувани и две наказателни производства по обвинения в измама и в умишлен банкрут. По двете било постановено задържане под стража – първата заповед за задържане е от 30 юли 1963 г. и задържането продължило до 23 декември 1963 г. Втората заповед била постановена в производството за умишлен банкрут на 15 март 1965 г., а освен това на 12 май 1965 г. отново било постановено задържане в производството за измама. Съответно на 15 и 20 март 1967 г., били постановени решения за освобождаването му. Задържането на Рингайзен по двете дела продължило общо близо две години и пет месеца.

Резюме на решението на Европейския съд

“Съдът трябва да реши следните три въпроса: I. Бил ли е г-н Рингайзен жертва на нарушение на чл. 6, т. 1 от Конвенцията в производството, инициирано от него пред компетентните органи, за одобрение на прехвърлянето на недвижим имот, представляващ земеделска земя? II. Дали задържането на Рингайзен под стража е надхвърляло границите на разумния срок, в нарушение на чл. 5, т. 3? III. Дали продължителността на наказателното производство срещу Рингайзен е надхвърлила границите на разумния срок, предвиден в чл. 6, т. 1?”

I. Правителството е поддържало и Европейската комисия е приела, че в случая не се касае за “определяне на граждански права и задължения”. Малцинство от петима членове на Комисията са били на обратното становище.

“За да бъде чл. 6, т. 1 приложим по отношение на един спор (*contestation*), не е необходимо и двете страни в производството да са частни лица, както смятат мнозинството в Комисията и правителството. Формулировката на чл. 6, т. 1 е далеч по-широка; френският израз “*contestations sur [des] droits et obligations de caractere civil*” обхваща всички производства, чийто изход е от решаващо значение за частни права и задължения. Английският текст – “определяне на ... граждански права и задължения”, потвърждава това тълкуване. Следователно характерът на законодателството, което урежда начина за разрешаване на въпроса (гражданско, търговско, административно право и пр.), и характерът на органа, на който е предоставена юрисдикция по въпроса (обикновен съд, административен орган и т.н.), са от несъществено значение. В настоящия случай, когато Рингайзен е закупил имот от семейство Рот, той е имал право да получи одобрение на сключения помежду им

договор за продажба, ако е изпълнил, както той претендира че е сторил, установените в закона условия. Макар и Областната комисия да е прилагала правила на административното право, решението ѝ е било от решаващо значение за отношенията от областта на гражданското право (“de caractere civil”) между Рингайзен и семейство Рот. Съдът счита това за достатъчно, за да е налице необходимост от преценка дали производството в този случай е било съобразено с изискванията на чл. 6, т. 1 от Конвенцията.”

“Съдът не намира факти, които да доказват, че Рингайзен не е получил “справедливо гледане” на делото си. Освен това Съдът отбелязва, че Областната комисия е “съд” по смисъла на чл. 6, т. 1 от Конвенцията, тъй като е независима от изпълнителната власт и от страните, членовете ѝ се назначават за срок от пет години и производството пред нея предоставя необходимите гаранции. Жалбоподателят обаче е обвинил шестима от членовете на Областната комисия в пристрастие. Когато е бил сезиран с тези оплаквания, Конституционният съд не е намерил за необходимо да ги разглежда по същество, тъй като ... въпросът за пристрастието не е бил свързан с компетентността на Областната комисия, а това е бил единственият въпрос, поставен за разглеждане пред него. Не е във функциите на Европейския съд да се произнася по тълкуването на австрийското право, на което се базира въпросното решение, или да изразява становище за начина, по който то е било обосновано. От друга страна, задължение на Съда е да разгледа съображенията, наведени от Рингайзен, и да определи дали Областната комисия е спазила правилото за безпристрастност, установено в чл. 6, т. 1. Съдът намира, че дори твърденията на Рингайзен да бяха верни, те не биха подкрепили извода, че е било налице пристрастие от страна на Областната комисия. При такъв колективен орган със смесен състав, състоящ се от държавни служители и представители на заинтересуваните институции, под ръководството на съдия, оплакването срещу един от членовете на единственото основание, че се е кандидатира за член на Горната австрийска камара на земеделците, не може да обоснове обвинение в предубеденост. Същото важи за оплакването срещу член, който според Рингайзен бил правил някои изявления, като при това Областната комисия се стараела да възпроизведе точното им съдържание. Що се отнася до фактите, че председателят бил представлявал Областната комисия пред Конституционния съд през 1964 г., и че друг член бил изслушан като свидетел, те са очевидно без значение. Нито пък, най-накрая, основания за законно съмнение могат да бъдат намерени във факта, че двама други членове са участвали във взимането на първото решение на Областната комисия, тъй като не може да се изведе като общо правило, следващо от задължението за безпристрастност, че по-горният съд, който отменя съдебно или административно решение, е длъжен да върне делото на друг юрисдикционен орган или на друг състав на същия орган.”

“Чл. 6, т. 1 обаче не се ограничава само с това да гарантира при всяко определяне на граждански права и задължения да има справедливо гледане на делото в разумен срок. Той също така изисква, поне като общо правило, делото да бъде разгледано и решението да бъде обявено публично. Съдът би могъл да провери по собствена инициатива ... дали Районната и Областната комисии са спазили това правило или дали са имали право да се отклонят от него. Съдът не предприе това

разследване, защото Австрия е ратифицирала Конвенцията при резерва” Резервата е свързана с чл. 90 на Федералния конституционен закон, който гласи: “Заседанията по граждански и наказателни дела са устни и публични. Изключения могат да бъдат предвидени в закон.” “Тази резерва не говори изрично за административните производства, а само за граждански и наказателни дела, т.е., без съмнение, делата, разглеждани от граждански или наказателни съдилища. И все пак следва да се приеме, че уговорката *a fortiori* обхваща и производства пред административни органи, когато техният предмет е определянето на граждански права и когато следователно тези органи се считат за “съдилища” по смисъла на чл. 6, т. 1. Такъв е случаят с производството, образувано по молбата на Рингайзен за одобрение По тези причини Съдът стига до извода, че не е имало нарушение на чл. 6, т. 1 в производството, свързано с тази молба.”¹

II. По въпроса дали задържането на Рингайзен във връзка с двете отделни обвинения - за измама и за умишлен банкрут, е надхвърлило разумния срок в нарушение на чл. 5, т. 3, Съдът приема: “Първият период на задържане (от 5 август до 23 декември 1965 г.), ако се разглежда сам по себе си, попада извън обсега на изследване от страна на Съда: последното решение, произнесено по реда на обжалването, което оставя без уважение искането за освобождаване, е обявено на 23 септември 1963 г., т.е. много повече от шест месеца преди подаването на жалбата до Европейската комисия (3 юли 1965 г.). Независимо от това, тези четири и половина месеца на първото задържане следва да бъдат прибавени към последвалите периоди, с цел да се изследва разумният характер на целия период на задържане под стража по делото за измама (вж. делото [Ноймайстер срещу Австрия](#)). Що се отнася до втория период на задържане (от 15 март 1965 г. до 20 март 1967 г.), той е изтекъл изцяло в производството за умишлен банкрут, докато новото задържане по делото за измама е продължило само в една част от това време (от 12 май 1965 г. до 15 март 1967 г.). Затова изглежда уместно да се изследва първо разумността на срока на задържането по делото за умишлен банкрут.”

Съдът отбелязва най напред, че органите, разследващи обвиненията в умишлен банкрут, за разлика от органите, разследващи обвиненията в измама, никога не са твърдели, че съществува опасност лицето да се укрие. “Причините, посочени от тях, са били съществуването на опасност да се осуети разкриването на истината, от една страна, и опасност от извършването на други престъпления, от друга страна. Първата причина не е състоятелна. Полицейските проверки, наредени от съдия-следователя по обвинението за умишлен банкрут, са започнали на практика на 31 август 1964 г. и Рингайзен е бил разпитан още на 3 септември и отново на 20 октомври 1964 г. Той обаче останал на свобода почти 5 месеца след последната дата. Ако е искал да уговаря и да влияе на свидетелите ... той е имал всичката възможност да го направи в този интервал.” Що се отнася до опасността от извършване на друго престъпление, обвинението е било за това, че Рингайзен е сключвал фиктивни сделки с една застрахователна компания, с цел да укрие от кредиторите си суми, които тя му дължала. Така твърдените факти обаче датирани от първата половина на 1964 г.” Впоследствие, по молба на някои кредитори, били взети мерки за събиране на

¹ Решението е единодушно.

вземанията му. Нещо повече, от момента на обявяването на банкрута му на 14 май 1965 г., той не само не е имал власт да управлява имущество си, но и нито едно парично задължение не е можело да бъде валидно платено лично на него. “Съдът следователно счита, че задържането по делото за умишлен банкрут е надхвърлило разумния срок, най-малкото от 14 май 1965 г. нататък. Същото важи и за задържането на Рингайзен по делото за измама за по-голямата част от този период.” Посочените основания за задържането в този случай са били опасността Рингайзен да се укрие или да извърши друго престъпление. Случаят е придобил широка гласност и не е било вероятно Рингайзен да може да намира други купувачи. Оттеглянето на пълномощията е направило правно невъзможни всякакви преговори за продажба на части от имота и наистина, такива преговори не е имало след средата на 1963 г. Съдът приема и че “новото задържане по делото за измама, разпоредено на 12 май 1965 и продължило до 15 март 1967 г., попада изцяло в границите на задържането под стража по делото за умишлен банкрут, разпоредено на 15 март 1965 г. и завършило на 20 март 1967 г.” “Новото задържане на практика може да бъде обяснено само с другото задържане. Осъждането на Рингайзен на 14 януари 1966 г. не променя това положение. Вярно е, че на 30 ноември 1966 г. Апелативният съд в Линц отбелязал ..., че Рингайзен не би спечелил нищо от евентуално решение за освобождаване по делото за умишлен банкрут, защото е задържан също и по другото дело, но това само потвърждава взаимовръзката, която е съществувала през цялото време между двете задържания. След като е приел, че продължителността на задържането по делото за умишлен банкрут е надхвърлила разумния срок, предвиден в чл. 5, т. 3, Съдът счита, че това важи за целия период на задържане до 20 март 1967 г., когато Рингайзен е бил освободен.”²

III. “Съдът споделя становището на [Европейската] комисия, че продължителността на производството за измамата – предварителното производство било образувано на 21 февруари 1963 г., а окончателното решение било произнесено на 24 април 1968 г. – е била резултат от сложността на делото и от многобройните молби и жалби на Рингайзен не само за освобождаването му, но и за отвод на съдии и за гледане на делото в други съдебни райони. Това важи, до голяма степен, и за производството за умишлен банкрут, поне що се отнася до предварителното производство до внасянето на обвинителния акт Дори за последващия период е напълно разбираемо, че прокурорът е намерил за разумно, поради очевидната връзка между фактите по това дело и фактите по делото за измама, да изчака присъдата по делото за измама, преди да оттегли обвинението Това обяснява защо производството за умишлен банкрут допустимо е било в застой. Затова Съдът стига до извода, че няма нарушение на чл. 6, т. 1.”³

² Решението е взето с мнозинство от 5 срещу 2 гласа за периода на задържане от 14 май 1965 г. до 14 януари 1966 г. и 4 срещу 3 гласа за периода на задържане от 14 януари 1966 г. до 20 март 1967 г.

³ Решението е единодушно.